

Skog Alnarp

Förluster då tall byts mot gran

När tall ersätts av gran mörknar det bland träden och markfloran förändras i grunden. Det visar Lisa Petersson i sin doktorsavhandling.

Hon disputerade den 10 januari i Alnarp. Hennes avhandling handlar om följderna när tall ersätts med gran i produktionskogen. Fokus ligger på den biologiska mångfalden, som förändras en hel del.

DET är ont om jämförande studier mellan gran och tall, trots att det är de viktigaste träden i produktionskogen. Då det gäller att jämföra tillväxten finns ett fåtal relevanta försöksytor och för biologisk mångfald i likartade bestånd finns knappast några tidigare studier.

Lisa har jämfört 60 trädslagsrena bestånd (minst 80 procent av gran eller tall) mellan Växjö och Kalmar. De har tre olika åldrar: 30, 55 och 80 år. Inom varje område har tio slumpvis valda provtytor lags ut.

Med andra ord är det 600 ytor där Lisa krupit runt och

Lisa Petersson vid disputationen

spanat efter mossor, lavar, blåbärsris, lingon och andra kärlväxter.

DEN stora skillnaden, som får konsekvenser för markfloran, är ljuset. Oavsett ålder är tallskogen alltid ljusare. Det märks inte minst på förekomsten av blåbär och lingonris.

Ungefär hälften av marken i tallskogen är täckt med bärris. I granskogen handlar det om några få procent. Först i de 80-åriga bestånden är andelen bärris drygt 10 procent. För annan undervegetation är det likartade resultat.

- En anledning till att markägare väljer bort tallen är oron för betesskador av älg och annat klövvilt. I djurens naturliga kost är bärris en viktig del, när riset minskar, eller försvinner, ökar pressen mot tallplantor. På så sätt medverkar en övergång till gran till att förvärpa betesproblemen på den kvarvarande tallen, konstaterar Lisa Petersson.

TOTALT hittade hon 136 arter av kärlväxter. Även om markfloran är betydligt mer utbredd i tallskogen har granskogen fler arter. En anledning är att det frodiga blåbärs- och lingonriset tar över mycket av livsrummet. En annan anledning är den historiska markanvändningen.

- Ofta är det beteshagar

En betydelsefull miljö för markvegetation, fåglar och rekreation

eller gamla slätterängar som planterats med gran. I marken finns då en fröbank som kan ligga där i väldigt många årtionden. När några granar blåser ner och det bildas en solbelyst lucka kan de gamla fröerna börja gro, berättar Lisa.

TILL hennes roligaste fynd hör den rödlistade orkidén knärot. Annars är det ont om rödlistade arter i produktionskogarna. De kräver oftast betydligt äldre skogar.

I granskogen dominerar mossorna, men det finns faktiskt lika mycket mossa i tallskogen även om den delvis är dold av bärriset. Fast mossornas artrikedom är större i granskogen.

Det finns runt 1000 olika arter av mossa. Av dessa har Lisa hittat 97 olika arter.

- När man fått ögonen på mossorna är det en fantastisk värld som öppnar sig. Min favorit bland mossorna

är nog hållkvastmossa. Den vill ha ganska mycket ljus och är därmed typisk för tallskogen, berättar Lisa Petersson.

När det gäller fågellivet är den gamla granskogen, något förvånande, mest gynnsam. Där finns både högst antal och flest arter.

UNGEFÄR tusen arter beroende av tall och gran som värdeväxter. Dessutom har de förstås betydelse för rekreation, bärplockning och annat friluftsliv, där tallskogen har mest att erbjuda.

- Om tallen minskar får det konsekvenser på många områden, konstaterar Lisa Peterson. Hennes avhandling heter: "Replacing Scots pine with Norway spruce - implications for biodiversity in production forest" och kan läsas på länken här nedanför.

Länk till avhandling:
<https://pub.epsilon.slu.se/16504/>

Kontakt

Lisa Petersson, lisa.petersson@slu.se, 040-415186

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se